

Regulamin Szkoły Doktorskiej Nauk Przyrodniczych i Rolniczych

Postanowienia ogólne

§ 1

1. Przepisy niniejszego Regulaminu mają zastosowanie w Szkole Doktorskiej Nauk Przyrodniczych i Rolniczych (dalej zwanej Szkołą Doktorską) prowadzonej wspólnie przez:
 - a. Instytut Botaniki im. Władysława Szafera Polskiej Akademii Nauk (dalej zwany IB PAN) – Jednostka Koordynująca,
 - b. Instytut Fizjologii Roślin im. Franciszka Górskiego Polskiej Akademii Nauk (dalej zwany IFR PAN),
 - c. Instytut Ochrony Przyrody Polskiej Akademii Nauk (dalej zwany IOP PAN),
 - d. Instytut Systematyki i Ewolucji Zwierząt Polskiej Akademii Nauk (dalej zwany ISEZ PAN),
 - e. Instytut Zootechniki Państwowy Instytut Badawczy (dalej zwany IZ PIB), dalej zwanymi Jednostkami Prowadzącymi.
2. Szkoła Doktorska działa na podstawie ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2024 r. poz. 1571 ze zm. zwanej dalej Ustawą) oraz aktów wykonawczych do Ustawy.
3. Szczegółowy podział zadań związanych z prowadzeniem Szkoły Doktorskiej oraz sposób jej finansowania określa umowa zawarta między Jednostkami Prowadzącymi.
4. Regulamin określa organizację kształcenia w zakresie nieuregulowanym w ustawie, w szczególności:
 - a. sposób wyznaczania i zmiany promotora, promotorów lub promotora pomocniczego,
 - b. sposób dokumentowania przebiegu kształcenia,
 - c. sposób przeprowadzania oceny śródkresowej,
 - d. warunki przedłużania terminu złożenia rozprawy doktorskiej.

§ 2

1. Szkoła Doktorska to zorganizowana forma kształcenia przygotowująca doktorantów do uzyskania stopnia doktora.

2. Kształcenie doktorantów w Szkole Doktorskiej jest interdyscyplinarne i przygotowuje do uzyskania stopnia naukowego doktora w zakresie dyscyplin:
 - a. nauki biologiczne,
 - b. rolnictwo i ogrodnictwo,
 - c. zootechnika i rybactwo.
3. Kształcenie doktorantów w Szkole Doktorskiej jest nieodpłatne.
4. Jednocześnie można być doktorantem tylko w jednej szkole doktorskiej.
5. Głównym zadaniem Szkoły Doktorskiej jest:
 - a. stworzenie środowiska pracy dla doktorantów, umożliwiającego realizację przez nich badań naukowych, których rezultatem jest rozprawa doktorska,
 - b. wdrażanie programu kształcenia, którego celem jest uzupełnianie wiedzy i kompetencji, z różnych dyscyplin i obszarów nauki, rozwój samodzielności naukowej, budowa zestawu kompetencji, których posiadanie zwiększy szansę na znalezienie atrakcyjnej pracy po uzyskaniu stopnia naukowego doktora,
 - c. zapewnienie przestrzeni do integracji doktorantów realizujących badania naukowe w różnych dyscyplinach.
6. W szczególności Szkoła Doktorska stwarza warunki do pełnego uczestnictwa w kształceniu i badaniach naukowych oraz życiu społeczności naukowej, w tym do:
 - a. kształcenia w ramach interdyscyplinarnego programu kształcenia, obejmującego zajęcia obowiązkowe i fakultatywne,
 - b. prowadzenia samodzielnych badań naukowych zgodnie z Indywidualnym Planem Badawczym (zwanym dalej IPB),
 - c. przygotowania przez doktoranta publikacji naukowych,
 - d. przygotowania rozprawy doktorskiej pod opieką promotora albo promotorów albo promotora i promotora pomocniczego.
7. Szkoła Doktorska stwarza warunki do realizacji projektów finansowanych przez instytucje zewnętrzne (MNiSW, NCN, NCBiR, Fundację Nauki Polskiej, itp.), w tym program Doktorat wdrożeniowy, zgodnie z zasadami ustalonymi przez właściwe instytucje.

§ 3

Doktoranci tworzą samorząd doktorantów. Reprezentantem ogółu doktorantów jest Samorząd Doktorantów Szkoły Doktorskiej, zwany dalej Samorządem doktorantów, który działa zgodnie z Ustawą oraz Regulaminem Samorządu doktorantów.

§ 4

Obsługę organizacyjno-administracyjną Szkoły Doktorskiej oraz doktorantów prowadzi sekretariat Szkoły Doktorskiej.

§ 5

1. Kierownika Szkoły Doktorskiej powołuje i odwołuje kolegium Dyrektorów Jednostek Prowadzących.

2. Dyrektor IB PAN powołuje i odwołuje zastępcę kierownika Szkoły Doktorskiej oraz sekretarza Szkoły Doktorskiej, wskazując zakres ich zadań.
3. Kierownikiem Szkoły Doktorskiej może być pracownik naukowy posiadający co najmniej stopień naukowy doktora habilitowanego, a zastępcą kierownika – pracownik naukowy posiadający co najmniej stopień doktora, zatrudnieni w jednej z Jednostek Prowadzących.
4. Kierownik Szkoły Doktorskiej:
 - a. kieruje pracami Szkoły Doktorskiej i reprezentuje ją wobec Dyrektorów Jednostek Prowadzących oraz wobec podmiotów zewnętrznych, zgodnie z zakresem obowiązków oraz udzielonymi pełnomocnictwami,
 - b. podejmuje decyzje dotyczące indywidualnych spraw doktorantów, w tym z upoważnienia Dyrektora IB PAN wydaje decyzje administracyjne,
 - c. raz w roku przedstawia Radom Naukowym Jednostek Prowadzących, sprawozdanie z działalności Szkoły Doktorskiej,
 - d. sporządza plan rzeczowo-finansowy Szkoły Doktorskiej i przedkłada go do zatwierdzenia Radzie Szkoły Doktorskiej,
 - e. dysponuje środkami finansowymi przeznaczonymi na prowadzenie Szkoły Doktorskiej zgodnie z zatwierdzonym planem rzeczowo-finansowym,
 - f. sporządza roczne rozliczenie finansowe z działalności Szkoły Doktorskiej i przedkłada je do zatwierdzenia Radzie Szkoły Doktorskiej,
 - g. wraz z Radą Szkoły Doktorskiej przygotowuje Szkołę do ewaluacji,
 - h. organizuje realizację programu kształcenia,
 - i. podejmuje rozstrzygnięcia w sprawie przedłużeń terminu złożenia rozprawy doktorskiej,
 - j. wydaje akty wewnętrzne obowiązujące w szkole (zarządzenia, komunikaty).
5. Od decyzji kierownika Szkoły Doktorskiej doktorantowi przysługuje odwołanie do Dyrektora IB PAN. Decyzja Dyrektora IB PAN jest ostateczna.

§ 6

1. Nadzór merytoryczny nad działalnością Szkoły Doktorskiej sprawują Rady Naukowe Jednostek Prowadzących.
2. Rady Naukowe Jednostek Prowadzących w drodze jednobrzmiących uchwał w szczególności:
 - a. uchwalają zasady rekrutacji do Szkoły Doktorskiej,
 - b. uchwalają regulamin Szkoły Doktorskiej,
 - c. ustalają program kształcenia w Szkole Doktorskiej, po zasięgnięciu opinii samorządu doktorantów (w przypadku bezskutecznego upływu 7 dni, wymóg zasięgnięcia opinii uważa się za spełniony),
 - d. przyjmują coroczne sprawozdanie kierownika Szkoły Doktorskiej z jej działalności.
3. Rady Naukowe Jednostek Prowadzących mogą upoważnić Radę Naukową Jednostki Koordynującej do wprowadzania zmian w uchwałach, o których mowa w ust. 2 lit. a–c,

z zachowaniem wymogu uzyskania pozytywnych opinii Rady Szkoły Doktorskiej, o których mowa w § 7 ust. 3 lit. a–c.

§ 7

1. W Szkole Doktorskiej działa Rada Szkoły Doktorskiej (zwana dalej Radą).
2. W skład Rady wchodzi:
 - a. kierownik Szkoły Doktorskiej jako jej przewodniczący,
 - b. Dyrektorzy Jednostek Prowadzących lub osoby przez nie wskazane,
 - c. po jednym przedstawicielu wybranym przez Dyrektorów lub przez Rady Naukowe Jednostek Prowadzących,
 - d. dwóch przedstawicieli samorządu doktorantów.
3. Do zadań Rady należy w szczególności:
 - a. opiniowanie projektu planów studiów i programów kształcenia w Szkole Doktorskiej i ich zmian,
 - b. opiniowanie projektu regulaminu Szkoły Doktorskiej i jego zmiany,
 - c. opiniowanie projektu uchwały rekrutacyjnej do Szkoły Doktorskiej i jej zmiany,
 - d. wskazanie kandydata na kierownika Szkoły Doktorskiej,
 - e. zatwierdzanie rocznego planu rzeczowo-finansowego Szkoły Doktorskiej,
 - f. zatwierdzenie sprawozdania kierownika Szkoły Doktorskiej z wykonania planu rzeczowo-finansowego Szkoły Doktorskiej,
 - g. przygotowanie propozycji efektów kształcenia, które powinien nabyć doktorant w trakcie kształcenia w Szkole Doktorskiej,
 - h. przyjmowanie IPB doktorantów,
 - i. rozpatrywanie odwołań doktorantów od negatywnej oceny śródkresowej,
 - j. zatwierdzanie Regulaminu pracy Rady,
 - k. wraz z kierownikiem Szkoły Doktorskiej przygotowanie Szkoły do ewaluacji,
 - l. wyrażanie opinii i uwag w sprawach istotnych dla funkcjonowania Szkoły Doktorskiej bądź kształcenia doktorantów.

§ 8

1. Szkoła Doktorska utworzona jest na podstawie decyzji Dyrektorów Jednostek Prowadzących.
2. Celem kształcenia doktorantów w Szkole Doktorskiej jest nabycie przez nich umiejętności i wiedzy oraz kwalifikacji społecznych na poziomie 8 Polskiej Ramy Kwalifikacji, w zakresie prowadzenia badań naukowych związanych z reprezentowanymi w Szkole Doktorskiej dyscyplinami naukowymi.
3. Kształcenie doktorantów w Szkole Doktorskiej umożliwia uzyskanie efektów uczenia się w postaci:
 - a. zaawansowanej wiedzy w określonej dziedzinie związanej z obszarem prowadzonych badań naukowych,

- b. umiejętności związanych z metodyką i metodologią prowadzenia badań naukowych,
- c. nabycia kompetencji społecznych odnoszących się do działalności naukowo-badawczej i społecznej roli uczonego.

§ 9

1. Zajęcia w Szkole Doktorskiej prowadzone są w języku polskim lub języku angielskim.
2. Kształcenie w Szkole Doktorskiej trwa osiem semestrów.

Rekrutacja

§ 10

1. Do Szkoły Doktorskiej może być przyjęty obywatel polski lub cudzoziemiec, przy czym zasady podejmowania kształcenia przez cudzoziemców regulują odrębne przepisy.
2. Do Szkoły Doktorskiej może być przyjęta osoba, która posiada tytuł zawodowy magistra, magistra inżyniera albo równorzędny, albo – w wyjątkowych przypadkach, uzasadnionych najwyższą jakością osiągnięć naukowych – osoba niespełniająca tych wymagań, będąca absolwentem studiów pierwszego stopnia lub studentem, który ukończył trzeci rok jednolitych studiów magisterskich.
3. Rekrutacja do Szkoły Doktorskiej odbywa się w drodze konkursu na zasadach przyjętych przez Rady Naukowe Jednostek Prowadzących. Wyniki konkursu są jawne.
4. Zasady rekrutacji przyjęte przez Rady Naukowe Jednostek Prowadzących podaje się do publicznej wiadomości nie później niż 5 miesięcy przed rozpoczęciem rekrutacji.
5. Przyjęcie do Szkoły Doktorskiej odbywa się poprzez wpis na listę doktorantów.
6. Odmowa przyjęcia do Szkoły Doktorskiej następuje w drodze decyzji administracyjnej Komisji rekrutacyjnej. Decyzję podpisuje przewodniczący Komisji rekrutacyjnej.
7. Od decyzji Komisji rekrutacyjnej służy odwołanie do Dyrektora IB PAN, w terminie czternastu dni od dnia doręczenia decyzji. Decyzja Dyrektora IB PAN jest ostateczna.

Prawa i obowiązki doktoranta

§ 11

1. Osoba przyjęta do Szkoły Doktorskiej nabywa prawa doktoranta z chwilą złożenia ślubowania, którego treść określa załącznik nr 1 do Regulaminu.
2. Doktorant jest zobowiązany postępować zgodnie z treścią ślubowania, niniejszym Regulaminem, Kodeksem Etyki Doktoranta oraz innymi powszechnie obowiązującymi przepisami prawa i obowiązującymi przepisami wewnętrznymi Jednostek Prowadzących.

3. Prawa i obowiązki doktoranta wygasają z dniem ukończenia kształcenia w Szkole Doktorskiej lub skreślenia z listy doktorantów.

§ 12

1. Doktorant zobowiązany jest w szczególności do:
 - a. realizacji programu kształcenia,
 - b. realizacji IPB,
 - c. opublikowania, w ramach kształcenia w Szkole Doktorskiej, co najmniej jednego artykułu naukowego w czasopiśmie naukowym lub w recenzowanych materiałach z konferencji międzynarodowej, które w roku opublikowania artykułu w ostatecznej formie były ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanyymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. b Ustawy lub jednej monografii naukowej wydanej przez wydawnictwo, które w roku opublikowania monografii w ostatecznej formie było ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanyymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. a Ustawy albo rozdziału w takiej monografii, w tematyce zgodnej z profilem Szkoły Doktorskiej,
 - d. udziału w pracach organizacyjnych, dydaktycznych i naukowych Jednostek Prowadzących,
 - e. usprawiedliwienia nieobecności na obowiązkowych zajęciach przewidzianych programem, na podstawie:
 - 1) zwolnienia lekarskiego,
 - 2) uczestnictwa w badaniach terenowych potwierdzonych przez promotora,
 - 3) wyjazdów na konferencje, szkolenia, staże, warsztaty i inne tego typu aktywności uzgodnione z promotorem,
 - f. prowadzenia zajęć dydaktycznych, o ile przewiduje to program,
 - g. publikowania, w porozumieniu z promotorem, uzyskiwanych wyników badań,
 - h. złożenia rozprawy doktorskiej w terminie określonym w-IPB,
 - i. ubiegania się, w porozumieniu z promotorem, o środki finansowe przeznaczone na badania w Jednostce Prowadzącej, w której realizuje badania do rozprawy doktorskiej,
 - j. składania semestralnych sprawozdań m. in. z realizacji IPB, wykonywanych obowiązków i innych osiągnięć,
 - k. bezzwłocznego powiadomienia kierownika Szkoły Doktorskiej o zmianie nazwiska lub adresu oraz innych wymaganych przez Szkołę Doktorską danych osobowych.
2. Doktorant ma prawo w szczególności do:
 - a. opieki naukowej,
 - b. ubezpieczenia społecznego i powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego na zasadach określonych w odrębnych przepisach,
 - c. otrzymywania stypendium doktoranckiego na zasadach określonych niniejszym Regulaminem,

- d. otrzymania legitymacji doktoranta,
 - e. przerw wypoczynkowych w wymiarze nie przekraczającym ośmiu tygodni w ciągu roku, wyznaczanych przez kierownika Szkoły Doktorskiej w organizacji roku akademickiego, o której mowa w § 18 ust. 3,
 - f. wyjazdu na stypendium naukowe lub szkolenie naukowe, uzgodnione z promotorem, dyrektorem właściwej Jednostki Prowadzącej oraz kierownikiem Szkoły Doktorskiej,
 - g. zawieszenia kształcenia na okres odpowiadający czasowi trwania urlopu macierzyńskiego, urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, urlopu ojcowskiego oraz urlopu rodzicielskiego,
 - h. przedłużenia terminu złożenia rozprawy doktorskiej określonego w IPB na zasadach wskazanych w niniejszym Regulaminie,
 - i. otrzymania zaświadczenia o przebiegu kształcenia w Szkole Doktorskiej,
 - j. zrzeszania się w organizacjach doktorantów Jednostek Prowadzących.
3. Doktorant nie ma prawa do powtarzania roku.

Samorząd doktorantów

§ 13

1. Doktoranci w Szkole Doktorskiej tworzą Samorząd doktorantów.
2. Samorząd doktorantów działa przez swoje organy, w tym:
 - a. przewodniczącego,
 - b. organ uchwałodawczy.
3. Samorząd doktorantów jest wyłącznym reprezentantem ogółu doktorantów w Szkole Doktorskiej.
4. Samorząd doktorantów prowadzi działalność w zakresie spraw doktorantów, w tym socjalno-bytowych i kulturalnych.
5. Samorząd doktorantów działa na podstawie Regulaminu samorządu doktorantów.
6. Dyrektor IB PAN uchyla wydawane przez Samorząd doktorantów akty niezgodne z przepisami prawa powszechnie obowiązującego, statutami Jednostek Prowadzących, niniejszym Regulaminem lub Regulaminem Samorządu. Na rozstrzygnięcie w sprawie uchylenia aktu służy, w terminie 30 dni od dnia jego doręczenia, skarga do sądu administracyjnego. Przepisy o zaskarżaniu do sądu administracyjnego decyzji administracyjnych stosuje się odpowiednio.
7. Jednostki Prowadzące zapewniają warunki niezbędne do funkcjonowania Samorządu doktorantów, w tym infrastrukturę i środki finansowe, którymi Samorząd doktorantów dysponuje w ramach swojej działalności.

§ 14

1. W przypadku zaistnienia w Szkole Doktorskiej sporu zbiorowego dotyczącego istotnych spraw doktorantów, może w niej zostać przeprowadzona akcja protestacyjna lub strajk na zasadach określonych w Ustawie.
2. Udział w akcji protestacyjnej lub strajku jest dobrowolny i nie stanowi naruszenia obowiązków doktoranta.

Odpowiedzialność dyscyplinarna doktorantów

§ 15

1. Za naruszenie przepisów obowiązujących w Jednostkach Prowadzących oraz za czyny uchybiające godności doktoranta ponosi on odpowiedzialność dyscyplinarną.
2. Postępowanie dyscyplinarne dla doktorantów przeprowadzają rzecznik dyscyplinarny, komisja dyscyplinarna i odwoławcza komisja dyscyplinarna, według zasad określonych w Ustawie, Regulaminie samorządu doktorantów oraz Regulaminie postępowania dyscyplinarnego w sprawach doktorantów.
3. Rzecznika dyscyplinarnego właściwego dla spraw doktorantów powołuje Dyrektor IB PAN spośród pracowników naukowych Jednostek Prowadzących na okres czteroletniej kadencji rozpoczynającej się w dniu 1 stycznia roku następującego po roku, w którym rozpoczęła się kadencja Dyrektora IB PAN.
4. Rzecznik dyscyplinarny wszczyna i prowadzi postępowanie wyjaśniające na polecenie Dyrektora IB PAN i pełni funkcję oskarżyciela przed komisją dyscyplinarną. Polecenia Dyrektora IB PAN nie mogą dotyczyć czynności podejmowanych przez rzecznika w ramach prowadzonych spraw.
5. Dyrektor IB PAN powołuje na roczną kadencję komisję dyscyplinarną i odwoławczą komisję dyscyplinarną właściwe dla spraw doktorantów na zasadach określonych w Statucie IB PAN.
6. Wybory członków komisji dyscyplinarnych, spośród doktorantów przeprowadza samorząd doktorantów, według zasad ustalonych w Regulaminie samorządu doktorantów.
7. Przewodniczącego każdej komisji powołuje Dyrektor IB PAN spośród jej członków będących pracownikami naukowymi.

Stypendium doktoranckie

§ 16

1. Doktorant nieposiadający stopnia doktora otrzymuje stypendium doktoranckie, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Stypendium doktoranckie nie przysługuje doktorantowi, którego kształcenie w Szkole Doktorskiej wiąże się z obowiązkiem zatrudnienia w Jednostce Prowadzącej Szkołę Doktorską na podstawie umowy o pracę, z wynagrodzeniem, którego wysokość przekracza wysokość wynagrodzenia profesora.
3. Łączny okres otrzymywania stypendium doktoranckiego w Szkole Doktorskiej nie może przekroczyć 4 lat. Do tego okresu, nie wlicza się okresu zawieszenia.
4. Wysokość miesięcznego stypendium doktoranckiego wynosi, z zastrzeżeniem ust. 7, co najmniej:
 - a. 37% minimalnego wynagrodzenia profesora określonego odrębnymi przepisami – do miesiąca, w którym została przeprowadzona ocena śródkresowa,
 - b. 57% minimalnego wynagrodzenia profesora określonego odrębnymi przepisami – po miesiącu, w którym została przeprowadzona ocena śródkresowa.
5. Zasady i wysokość przyznania stypendium doktoranckiego w danym roku akademickim określa Dyrektor IB PAN po zasięgnięciu opinii Rady Szkoły Doktorskiej i podaje do publicznej wiadomości co najmniej na miesiąc przed rozpoczęciem tego roku akademickiego. Z zachowaniem zasad wynikających z ust. 3, wysokość stypendium doktoranckiego może być uzależniona od osiągnięć doktorantów.
6. W okresie zawieszenia kształcenia do ustalenia wysokości stypendium doktoranckiego stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące ustalania zasiłku macierzyńskiego, z tym że przez podstawę wymiaru zasiłku rozumie się wysokość miesięcznego stypendium doktoranckiego, o której mowa w ust. 4, przysługującego w dniu złożenia wniosku o zawieszenie.
7. Doktorant posiadający orzeczenie o niepełnosprawności, orzeczenie o stopniu niepełnosprawności albo orzeczenie, o którym mowa w art. 5 oraz art. 62 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, otrzymuje stypendium doktoranckie w wysokości zwiększonej o 30% kwoty wskazanej w ust. 4 lit. a.
8. Doktorant, który złożył rozprawę doktorską w terminie wcześniejszym niż termin ukończenia kształcenia przewidziany w programie kształcenia, otrzymuje stypendium doktoranckie do dnia, w którym upływa termin ukończenia kształcenia, jednak nie dłużej niż przez 6 miesięcy. Przepis ust. 3 stosuje się.
9. Stypendium doktoranckie wypłaca dyrektor IB PAN, chyba że doktorant otrzymuje stypendium naukowe pokrywające stypendium doktoranckie – wówczas stypendium to wypłaca dyrektor Jednostki Prowadzącej będącej beneficjentem projektu badawczego.
10. Stypendia doktoranckie finansowane są z subwencji otrzymywanej przez IB PAN na kształcenie doktorantów, po odliczeniu pozostałych kosztów prowadzenia Szkoły Doktorskiej, a w przypadku niewystarczających środków z subwencji, za finansowanie stypendium danego doktoranta odpowiada ta Jednostka Prowadząca, w której doktorant prowadzi badania do rozprawy doktorskiej.

Opieka naukowa nad doktorantem

§ 17

1. Jednostki Prowadzące zapewniają doktorantowi przez cały okres kształcenia opiekę naukową i wsparcie w samodzielnej pracy badawczej, sprawowane przez promotora, w tym również podczas pobytu doktoranta za granicą.
2. W terminie 3 miesięcy od dnia podjęcia kształcenia, Rada Naukowa tej Jednostki Prowadzącej, w której doktorant prowadzi badania do rozprawy doktorskiej, wyznacza doktorantowi promotora lub promotorów.
3. Promotora, promotorów lub promotora pomocniczego wyznacza się na wniosek doktoranta skierowany do właściwej Rady Naukowej przez kierownika Szkoły Doktorskiej. Do wniosku załączone powinny być:
 - a. koncepcja rozprawy doktorskiej, a w niej: proponowany tytuł rozprawy i jej główne założenia,
 - b. zgody osób proponowanych do pełnienia funkcji promotora lub promotora pomocniczego wraz z oświadczeniem o spełnieniu warunków, o których mowa w ust. 3,
 - c. życiorys naukowy osób proponowanych do pełnienia funkcji promotora lub promotora pomocniczego promotorów.
4. Promotorem może być osoba posiadająca co najmniej stopień naukowy doktora habilitowanego.
5. W razie potrzeby właściwa Rada Naukowa może wyznaczyć doktorantowi promotora pomocniczego przed przedstawianiem IPB. Promotorem pomocniczym może być osoba posiadająca co najmniej stopień naukowy doktora.
6. Promotor może sprawować jednocześnie opiekę nad nie więcej niż pięcioma doktorantami.
7. Promotor pomocniczy może sprawować opiekę jednocześnie nad nie więcej niż trzema doktorantami.
8. Promotor pomocniczy pełni funkcję pomocniczą w opiece nad doktorantem, w tym w szczególności w procesie planowania badań, ich realizacji i analizy wyników.
9. Promotor, działając zgodnie z programem kształcenia oraz IPB doktoranta, w szczególności:
 - a. ustala przebieg indywidualnego kształcenia i samokształcenia doktoranta,
 - b. wprowadza doktoranta w tematykę rozprawy doktorskiej oraz właściwe metody i techniki badawcze,
 - c. czuwa nad postępem prac doktoranta i prezentacją wyników,
 - d. dokonuje oceny postępów prac doktoranta,
 - e. opiniuje wnioski doktoranta o przedłużenie, zawieszanie kształcenia w Szkole Doktorskiej, urlop i inne określone w niniejszym Regulaminie,
 - f. opiniuje wszelkie wnioski doktoranta dotyczące przebiegu studiów.

10. W szczególnie uzasadnionych przypadkach, Jednostki Prowadzące mogą zapewnić doktorantowi przez cały okres kształcenia opiekę naukową i wsparcie drugiego promotora posiadającego co najmniej stopień naukowy doktora habilitowanego w dyscyplinach innych niż nauki biologiczne (biologia), rolnictwo i ogrodnictwo (agronomia) lub zootechnika i rybactwo (zootechnika).
11. Zmiana wyznaczonego promotora lub promotora pomocniczego następuje na umotywowany wniosek tych osób albo w przypadku negatywnej oceny promotora podczas oceny śródkresowej. Zmiana może także nastąpić na umotywowany wniosek doktoranta.

Organizacja i tok studiów

§ 18

1. Rok akademicki w Szkole Doktorskiej trwa od dnia 1 października do dnia 30 września i dzieli się na 2 semestry.
2. Na podstawie programu kształcenia w Szkole Doktorskiej kierownik Szkoły Doktorskiej określa plan kształcenia i opracowuje harmonogramy zajęć.
3. Organizację roku akademickiego określa kierownik Szkoły Doktorskiej i podaje do wiadomości co najmniej na 3 miesiące przed początkiem roku akademickiego.
4. Kierownik Szkoły Doktorskiej może ogłosić czasowe zawieszenie zajęć, jak również wprowadzić inne zmiany do ogłoszonego harmonogramu roku akademickiego lub planów zajęć.

§ 19

1. Zajęcia dydaktyczne w Szkole Doktorskiej mogą być prowadzone z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, i w takim przypadku weryfikacja osiągniętych efektów uczenia się określonych w programie kształcenia może odbywać się także z wykorzystaniem technologii informatycznych zapewniających kontrolę przebiegu weryfikacji osiągniętych efektów uczenia się oraz jego rejestrację.
2. Wszystkie zajęcia podlegają anonimowej ocenie przez doktorantów.

§ 20

1. W Szkole Doktorskiej kształcenie doktorantów jest prowadzone na podstawie programu kształcenia ustalanego przez Rady Naukowe Jednostek Prowadzących z uwzględnieniem uniwersalnego projektowania.
2. Program kształcenia w Szkole Doktorskiej określa w szczególności:
 - a. zajęcia obowiązkowe,
 - b. zajęcia fakultatywne,
 - c. wykaz i liczbę obowiązkowych zaliczeń i egzaminów.

3. Program kształcenia w Szkole Doktorskiej może także określać obowiązek odbycia praktyk zawodowych.
4. Plan kształcenia określa czas trwania kształcenia, przedmioty, ich wymiar godzinowy i przypisaną do nich liczbę punktów ECTS oraz formę zaliczenia.
5. Program przedmiotu określa:
 - a. kategorię przedmiotu (obowiązkowy, fakultatywny),
 - b. formę prowadzenia zajęć i metody kształcenia wraz z przypisanym tej formie wymiarem godzin,
 - c. sposoby weryfikacji i sprawdzania stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia.
6. Prowadzący przedmiot opracowuje program przedmiotu w formie sylabusu.

§ 21

1. Doktorant, w uzgodnieniu z promotorem lub promotorami, opracowuje IPB zawierający w szczególności harmonogram przygotowania rozprawy doktorskiej i przedstawia go Radzie Szkoły Doktorskiej w terminie do 12 miesięcy od dnia rozpoczęcia kształcenia. W przypadku wyznaczenia promotora pomocniczego plan jest przedstawiany po zaopiniowaniu również przez tego promotora.
2. IPB musi uwzględniać profil badań naukowych prowadzonych w Jednostkach Prowadzących.
3. Wzór formularza IPB określa kierownik Szkoły Doktorskiej.
4. IPB doktoranta podlega zatwierdzeniu przez Radę Szkoły. W przypadku braków formalnych Rada Szkoły ma prawo zobowiązać doktoranta do uzupełnienia lub poprawienia złożonego IPB w terminie 10 dni roboczych od otrzymania wezwania do uzupełnienia lub poprawienia. Ponownie składany IPB winien także być uzgodniony z promotorem lub promotorami oraz zaopiniowany przez promotora pomocniczego.
5. Realizacja IPB podlega ocenie śródkresowej w połowie okresu kształcenia określonego w programie kształcenia.
6. W uzasadnionych przypadkach dopuszcza się, za zgodą promotora i kierownika Szkoły Doktorskiej możliwość dokonania zmian w IPB, w tym także zmiany harmonogramu przygotowania rozprawy doktorskiej, przy czym zmian nie można wprowadzać na 60 dni przed terminem oceny śródkresowej oraz na 30 dni przed wskazanym w IPB terminem złożenia rozprawy doktorskiej.
7. Zmiany IPB dokonuje się przez złożenie aneksu do planu wraz z jednolitym tekstem IPB. Do przyjęcia i zatwierdzenia aneksu stosuje się odpowiednio ust. 4–6.
8. Ocena śródkresowa jest przeprowadzana przez komisję, powoływaną przez kolegium Dyrektorów Jednostek Prowadzących. W skład komisji wchodzi 3 osoby, w tym co najmniej 1 osoba posiadająca stopień doktora habilitowanego lub tytuł profesora w dyscyplinie, w której przygotowывается rozprawa doktorska, zatrudniona poza Jednostkami Prowadzącymi albo pracownik zagranicznej uczelni lub instytucji naukowej, posiadający znaczące osiągnięcia w zakresie zagadnień naukowych, których dotyczy rozprawa doktorska. Promotor i promotor pomocniczy nie mogą być członkami komisji.

9. Osobie wchodzącej w skład komisji, zatrudnionej poza Jednostkami Prowadzącymi, przysługuje wynagrodzenie w wysokości 20% minimalnego wynagrodzenia profesora określonego odrębnymi przepisami.
10. Podczas oceny śródkresowej doktoranta komisja dokonuje też ewaluacji opieki promotorskiej.
11. Wynik oceny śródkresowej jest pozytywny albo negatywny, a wraz z jego uzasadnieniem jest jawny.
12. Zasady oceny śródkresowej oraz ewaluacji opieki promotorskiej zawarte są w załączniku nr 2 do Regulaminu.
13. Raporty z przebiegu i wyniku oceny śródkresowej doktoranta i ewaluacji opieki promotorskiej komisja przedstawia kierownikowi Szkoły Doktorskiej.
14. Doktorant lub promotor może odwołać się od negatywnej oceny śródkresowej do Rady Szkoły Doktorskiej.
15. Ocena opieki promotorskiej jest brana pod uwagę w ocenie okresowej pracownika i zgodnie z Ustawą ma wpływ na możliwość powierzenia opieki nad następnymi doktorantami.
16. W przypadku pozytywnej oceny doktoranta i negatywnej promotora, zmiana promotora powinna nastąpić w ciągu trzech miesięcy.

§ 22

1. Zajęcia dydaktyczne dla doktorantów prowadzone są w formie obowiązkowych wykładów i ćwiczeń, zakończonych egzaminami lub zaliczeniami w terminach przewidzianych programem kształcenia.
2. Zajęcia dydaktyczne dla doktorantów mogą prowadzić pracownicy naukowci lub inne osoby posiadające znaczący dorobek naukowy opublikowany w okresie ostatnich 5 lat lub doświadczenie praktyczne w tematyce przewidzianych zajęć.
3. Przy zaliczeniach i egzaminach stosuje się skalę dwustopniową „zaliczony” lub „niezaliczony” albo ocenę według następującej skali ocen i odpowiadającej im skali w systemie ECTS:

bardzo dobry (bdb)	5,0 = A
ponad dobry (p.db).....	4,5 = B
dobry (db)	4,0 = C
ponad dostateczny (p.dst).....	3,5 = D
dostateczny (dst)	3,0 = E
niedostateczny (ndst)	2,0 = F
4. Ocena niedostateczna oznacza niezyskanie zaliczenia bądź niezdanie egzaminu.
5. Doktorantowi przysługuje jeden egzamin poprawkowy z danego przedmiotu w roku akademickim.
6. Tryb przeprowadzania egzaminów określa sylabus zatwierdzony przez kierownika Szkoły Doktorskiej.

§ 23

1. Warunkiem zaliczenia roku akademickiego przez doktoranta jest:
 - a. złożenie na koniec każdego semestru sprawozdania semestralnego z przebiegu pracy doktoranta w formie pisemnej, zawierającego pozytywną oceną pracy doktoranta wystawioną przez promotora lub promotorów. Wzór sprawozdania określa kierownik Szkoły Doktorskiej,
 - b. uzyskanie przez doktoranta obowiązkowych zaliczeń i egzaminów przewidzianych w planie kształcenia,
 - c. uzyskanie wskazanej w planie kształcenia liczby punktów ECTS za zajęcia obowiązkowe i fakultatywne,
 - d. zaliczenie ustnego sprawozdania (referatu) na Naukowej Sesji Sprawozdawczej.
2. Ocena pracy doktoranta dokonywana przez promotora lub promotorów wystawiana jest na zakończenie każdego semestru i wpisywana do pisemnego, semestralnego sprawozdania doktoranta.

Indywidualny plan kształcenia

§ 24

1. W uzasadnionych przypadkach doktoranci mogą ubiegać się o tryb kształcenia realizowany na podstawie indywidualnego planu kształcenia.
2. Indywidualny plan kształcenia dotyczy przede wszystkim zmian organizacji zajęć, nie może dotyczyć zakresu efektów kształcenia wynikającego z programu kształcenia w Szkole Doktorskiej. W szczególności obejmuje zmiany form i terminy zaliczania zajęć oraz harmonogram ich realizacji.
3. Doktorant ubiegający się o realizację kształcenia na podstawie indywidualnego planu składa do kierownika Szkoły Doktorskiej wniosek wraz z uzasadnieniem.
4. Zgodę na realizację kształcenia na podstawie indywidualnego planu udziela kierownik Szkoły Doktorskiej w terminie co najmniej 14 dni przed rozpoczęciem indywidualnego planu kształcenia. Załącznikami do decyzji kierownika Szkoły Doktorskiej są:
 - a. wykaz przedmiotów objętych indywidualnym planem kształcenia, wraz z ich sylabusami,
 - b. zgodę innych jednostek krajowych lub zagranicznych na realizację przedmiotów, z których doktorant zamierza uzyskać zaliczenie, jeżeli zostały wykazane w indywidualnym planie.
5. Kierownik Szkoły Doktorskiej ustala zasady i tryb realizacji indywidualnego planu kształcenia przez cały okres jego trwania oraz sprawuje nadzór nad realizacją przyjętego harmonogramu.
6. W szczególności o tryb kształcenia realizowany na podstawie indywidualnego planu mogą ubiegać się doktoranci:
 - a. cudzoziemcy,

- b. ze szczególnymi potrzebami,
 - c. odbywający część kształcenia w innej jednostce krajowej lub zagranicznej,
 - d. znajdujący się w trudnej sytuacji życiowej.
- 7. W ramach indywidualnego planu kształcenia doktorant ze szczególnymi potrzebami może ubiegać się także o dostosowanie do swoich potrzeb:
 - a. warunków odbywania kształcenia,
 - b. formy realizacji zajęć,
 - c. formy i terminów zaliczenia.
- 8. W uzasadnionych przypadkach wynikających z rodzaju szczególnych potrzeb, na wniosek doktoranta, kierownik Szkoły Doktorskiej może zezwolić na nieuczestniczenie we wskazanych zajęciach, co jednak nie zwalnia doktoranta z obowiązku ich zaliczenia.
- 9. Indywidualny plan kształcenia może być zastosowany przez kierownika Szkoły Doktorskiej w stosunku do doktoranta wznawiającego kształcenie w trybie § 27 ust. 2.

Urlopy i absencje

§ 25

1. Doktoranci mają prawo do przerw wypoczynkowych w wymiarze nie przekraczającym ośmiu tygodni w ciągu roku, które powinny być wykorzystane w okresie wolnym od zajęć dydaktycznych w porozumieniu z promotorem.
2. Absencja doktoranta powinna być również zgłaszana promotorowi, a niezdolność do uczestnictwa w zajęciach spowodowana chorobą – udokumentowana stosownym zaświadczeniem przedkładanym kierownikowi Szkoły Doktorskiej.
3. O dłuższej niemożności uczestnictwa w zajęciach lub realizacji IPB spowodowanej okolicznościami szczególnymi, w tym stanem zdrowia, doktorant powinien niezwłocznie powiadomić kierownika Szkoły Doktorskiej i promotora oraz odpowiednio udokumentować te okoliczności.

§ 26

1. Kierownik Szkoły Doktorskiej, na wniosek doktoranta, może przedłużyć termin złożenia rozprawy doktorskiej określony w IPB, w przypadku:
 - a. konieczności prowadzenia długotrwałych badań naukowych realizowanych w ramach Szkoły Doktorskiej,
 - b. udokumentowanego oczekiwania na druk publikacji stanowiącej część rozprawy doktorskiej,
 - c. zdarzenia losowego lub szczególnie uzasadnionej sytuacji, mających wpływ na przygotowanie rozprawy, łącznie nie dłużej niż o dwa lata.
2. Przedłużenie terminu złożenia rozprawy doktorskiej wymaga odpowiedniej zmiany IPB, uzgodnionej z promotorem. W okresie przedłużenia doktorant składa sprawozdania semestralne z realizacji IPB.

3. W okresie przedłużenia doktorant zachowuje prawa i obowiązki wynikające ze statusu doktoranta, z zastrzeżeniem § 16 ust. 3.
4. Kierownik Szkoły Doktorskiej, na wniosek doktoranta, może zawiesić kształcenie w Szkole Doktorskiej na okres odpowiadający czasowi trwania urlopu macierzyńskiego, urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, urlopu ojcowskiego oraz urlopu rodzicielskiego, określonych w ustawie z dnia 26 czerwca 1974 roku – Kodeks pracy.

Skreślenie z listy doktorantów

§ 27

1. Doktoranta skreśla się z listy doktorantów w przypadku:
 - a. negatywnego wyniku oceny śródkresowej,
 - b. niezłożenia rozprawy doktorskiej w terminie określonym w IPB,
 - c. rezygnacji z kształcenia,
 - d. niepodjęcia kształcenia,
 - e. naruszenia zakazu bycia doktorantem w więcej niż jednej szkole doktorskiej,
 - f. ukarania karą dyscyplinarną wydalenia ze Szkoły Doktorskiej.
2. W postępowaniu w sprawie skreślenia doktoranta z listy doktorantów, w przypadku, o którym mowa w ust. 1 lit. e, wzywa się doktoranta do złożenia, w terminie nie krótszym niż 30 dni, rezygnacji z kształcenia w innej szkole doktorskiej.
3. Doktorant może być skreślony z listy doktorantów w przypadku:
 - a. niezadowalającego postępu w przygotowaniu rozprawy doktorskiej,
 - b. niewywiązywania się z obowiązku postępowania zgodnie z niniejszym Regulaminem lub niewywiązywania się z obowiązku realizacji programu kształcenia i IPB.
4. Skreślenie z listy doktorantów następuje w drodze decyzji administracyjnej kierownika Szkoły Doktorskiej podjętej po konsultacji z promotorem lub na jego wniosek.
5. Rezygnację z kształcenia stwierdza się na podstawie złożonego przez doktoranta do kierownika Szkoły Doktorskiej oświadczenia o rezygnacji z kształcenia w formie pisemnej, z zastrzeżeniem ust. 6. Doktorant powinien załączyć do oświadczenia opinię kierownika Jednostki Prowadzącej, w której były realizowane badania, o prawidłowym rozliczeniu się doktoranta ze zobowiązań wobec jednostki.
6. Niezłożenie ślubowania w wyznaczonym terminie jest równoznaczne z rezygnacją z kształcenia w Szkole Doktorskiej.
7. Przed podjęciem decyzji o skreśleniu, kierownik Szkoły Doktorskiej informuje doktoranta o wszczęciu procedury skreślenia z listy doktorantów i wyznacza termin, w jakim doktorant może wyjaśnić zaistniałą sytuację.

§ 28

1. Ostateczne skreślenie z listy doktorantów powoduje utratę stypendium doktoranckiego.

2. Wypłatę stypendium wstrzymuje się z pierwszym dniem miesiąca następującego po miesiącu, w którym decyzja o skreśleniu stała się ostateczna.

Doktoranci ze szczególnymi potrzebami oraz badania lekarskie

§ 29

1. Szkoła Doktorska zapewnia osobom ze szczególnymi potrzebami wynikającymi ze stanu zdrowia, w tym osobom z niepełnosprawnościami, warunki do pełnego udziału w życiu Szkoły Doktorskiej, w tym w kształceniu, w szczególności poprzez:
 - a. zapewnienia dostępności procesu dydaktycznego i weryfikacji efektów uczenia się,
 - b. możliwość kształcenia w trybie indywidualnego planu kształcenia,
 - c. zapewnienie wsparcia dydaktycznego i naukowego.
2. Wnioski doktoranta ze szczególnymi potrzebami składa się do kierownika Szkoły Doktorskiej.
3. Dokumentacja medyczna doktoranta trafiająca do kierownika Szkoły Doktorskiej celem rozpatrzenia danego wniosku jest zwracana doktorantowi po podjęciu decyzji, chyba że przepisy szczególne wymagają jej pozostawienie w aktach osobowych doktoranta. O zwrocie dokumentacji medycznej Kierownik sporządza notatkę i załącza ją do akt osobowych doktoranta.

§ 30

1. Ochronę przed czynnikami szkodliwymi, uciążliwymi i niebezpiecznymi dla zdrowia w trakcie prowadzenia badań naukowych zapewniają doktorantom odpowiednie Jednostki Prowadzące na zasadach obowiązujących pracowników tych Jednostek.
2. Na wniosek Dyrektora Jednostki Prowadzącej, kierownik Szkoły Doktorskiej wystawia doktorantowi skierowanie na stosowne badanie lekarskie.

§ 31

O ile Regulamin lub Ustawa nie stanowią inaczej, ustalone w Regulaminie terminy mogą ulec przesunięciu lub przywróceniu na uzasadniony wniosek doktoranta, w szczególności powodowany przyczynami zdrowotnymi lub innymi szczególnymi potrzebami.

Zakończenie kształcenia w szkole doktorskiej

§ 32

1. Kształcenie doktoranta w Szkole Doktorskiej kończy się złożeniem rozprawy doktorskiej.
2. IPB określa termin złożenia rozprawy doktorskiej.

3. Rozprawa doktorska winna spełniać wymogi z art. 187 Ustawy.
4. Do składanej rozprawy doktorant załącza pozytywną opinię promotora lub promotorów w zakresie spełnienia wymagań formalnych i merytorycznych przedkładanej rozprawy doktorskiej oraz zgodności z IPB.
5. Po weryfikacji formalnej złożonej rozprawy i opinii promotora lub promotorów kierownik Szkoły Doktorskiej wydaje zaświadczenie o ukończeniu Szkoły Doktorskiej.

§ 33

1. Zakończenie kształcenia w Szkole Doktorskiej nie zapewnia uzyskania stopnia doktora i nie stanowi podstawy do roszczeń o nadanie takiego stopnia w przypadku niespełnienia przez doktoranta wymaganych warunków merytorycznych i formalnych nadania stopnia doktora.
2. Postępowanie w sprawie nadania stopnia doktora i obronę pracy doktorskiej przeprowadza na wniosek doktoranta jednostka mająca uprawnienia do nadawania stopnia doktora w dziedzinie i dyscyplinie, w której doktorant realizuje pracę doktorską, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

Dokumentowanie przebiegu kształcenia

§ 34

1. Informacje dotyczące doktoranta i przebiegu kształcenia w Szkole Doktorskiej gromadzi się w:
 - a. elektronicznym albumie doktoranta,
 - b. teczce akt doktoranckich,
 - c. indeksie.
2. Doktorant, po złożeniu ślubowania, otrzymuje elektroniczną legitymację doktoranta.
3. Elektroniczny album doktoranta zawiera: numer albumu, imię (imiona) i nazwisko oraz datę i miejsce urodzenia doktoranta, nr PESEL, a w przypadku jego braku nazwę i numer dokumentu tożsamości stwierdzającego tożsamość, informacje o dokumencie stanowiącym podstawę ubiegania się o przyjęcie do Szkoły Doktorskiej (rodzaj i numer dokumentu, datę i miejsce wystawienia, instytucję wystawiającą), datę rozpoczęcia kształcenia w Szkole Doktorskiej, datę ukończenia kształcenia w Szkole Doktorskiej lub skreślenia z listy doktorantów wraz z powodem skreślenia, informacje o okresie przedłużenia kształcenia w Szkole Doktorskiej, datę złożenia rozprawy doktorskiej.
4. Szkoła Doktorska zobowiązana jest do bieżącego wprowadzania (uzupełniania) danych w zakresie elektronicznego dokumentowania przebiegu kształcenia w Szkole Doktorskiej oraz do umożliwienia doktorantom dostępu do teczki akt doktoranckich.
5. Do dokumentacji przebiegu kształcenia w Szkole Doktorskiej zalicza się w szczególności:
 - a. protokół z oceny śródkresowej,
 - b. indeks doktoranta.

6. Szkoła Doktorska prowadzi teczki akt doktoranckich.
7. W aktach doktoranckich przechowuje się następujące dokumenty:
 - a. dokumenty wymagane od kandydata przy przyjęciu na studia doktoranckie, w tym zaświadczenie o nostryfikacji dyplomu ukończenia studiów wyższych za granicą,
 - b. indywidualny protokół komisji rekrutacyjnej z postępowania rekrutacyjnego,
 - c. akt ślubowania podpisany przez uczestnika kształcenia doktoranckich,
 - d. IPB doktoranta,
 - e. kopie indywidualnych decyzji w sprawie doktoranta, w szczególności: decyzji o przedłużeniu terminu do złożenia rozprawy doktorskiej, o zawieszeniu kształcenia, o skreśleniu z listy doktorantów wraz z oryginałami potwierdzenia ich doręczenia,
 - f. sprawozdania semestralne,
 - g. protokół z oceny śródkresowej,
 - h. egzemplarz rozprawy doktorskiej
 - i. zaświadczenie o ukończeniu kształcenia.

Przepisy końcowe i przejściowe

§ 35

1. O ile Regulamin nie stanowi inaczej, wnioski (oświadczenia, odwołania itp.) doktorantów powinny być składane w formie dokumentowej, w szczególności za pośrednictwem poczty elektronicznej z adresu przyznanego w Szkole Doktorskiej.
2. Do wniosków o ponowne rozpatrzenie sprawy dotyczących decyzji administracyjnych stosuje się formę określoną zgodnie z Kodeksem postępowania administracyjnego.

§ 36

1. Na wniosek osoby, która ukończyła kształcenie w Szkole Doktorskiej, Szkoła Doktorska wydaje zaświadczenie o ukończeniu kształcenia i okresie pobierania stypendium doktoranckiego.
2. Na wniosek osoby, która nie ukończyła kształcenia w Szkole Doktorskiej, Szkoła Doktorska wydaje zaświadczenie o przebiegu kształcenia.
3. Zaświadczenia, o których mowa w ust. 1 i 2 podpisuje kierownik Szkoły Doktorskiej.
4. Jednostki Prowadzące nie odpowiadają finansowo wobec doktorantów za zmiany powszechnie obowiązujących przepisów prawa.